

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

2-son (6-jild)

2026

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2026

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Kurbanov Eldar Ermamatovich, Qormishov Mirjalol Jumamurod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA MILLATLARARO TOTUVLIKNI TA'MINLASHDA MILLIY MADANIY MARKAZLARINING INSTITUTSIONAL ROLI VA VAZIFASI (Sirdaryo viloyati markazlari misolida)	11-15
<i>Djurayev Ikrom Nematovich</i> SOPOLLI-KO'ZALI ARXEOLGIK QATLAMLARIDA SHIMOLIY DASHT QABILALARINING IZLARI	16-19
<i>Акбарова Камила Шухрат кизи</i> МЕЖДУ СЕКУЛЯРИЗАЦИЙ И МОДЕРНИЗАЦИЕЙ: СОВЕТСКАЯ ПОЛИТИКА В СФЕРЕ РЕЛИГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	20-26
<i>Olimov Islombek Ulug'bek o'g'li</i> SUV TA'MINOTI TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	27-31
<i>Sitorabonu Bobojonova</i> BUXORODA DASTLABKI MUZEYNING TASHKIL TOPISHI.....	32-36
<i>O'ralov Orzubek</i> GEOGRAFIK KASHFIYOTLARGA QADAR POLINEZIYA XALQLARINING RIVOJLANISHI VA DAVLATCHILIK INSTITUTLARINING SHAKLLANISHI TARIXI.....	37-45
<i>Qahhorov Shohjaxon Shodiyor o'g'li</i> ZAHIRIDDIN MUHAMMAD BOBUR MEROSINING TARIXIY VA MA'NAVIY TAHLILI.....	46-50

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Madartov Bahrom</i> TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA O'ZARO MUNOSABATLARNI HISOBGA OLISH ASOSIDA STRATEGIK REJALASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH	51-55
<i>Xudayberdiyev Otabek Absalomovich</i> XALQARO SAVDO MUNOSABATLARIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TA'MINOT ZANJIRI VA LOGISTIKA KONTROLLINGINING ROLI	56-64
<i>Ismailova Shaxnoza Uktamovna</i> O'ZBEKISTONDA INFLYATSION BOSIM OMILLARI VA ULARNING ISTE'MOL NARXLARI INDEKSIDA NAMOYON BO'LISHI.....	65-75
<i>Usmonov Maxsud Tulqin o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATUVCHI SUBYEKTLARNING RAQOBATBARDOSHLIGINI BELGILOVCHI OMILLAR TIZIMINI ANIQLASH VA XIZMAT SIFATI QIYMAT TAKLIFI MIJOZ TAJRIBASI BREND KAPITALI HAMDA TEZKORLIK INDIKATORLARI ASOSIDA BAHOLASH	76-87

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Alimatova Nargis Abduxalilovna</i> INSON ONGINING TABIATINI O'RGANISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	88-93
--	-------

<i>Utegenova Jamila Djolmurzayevna</i> O'ZBEKISTONDA BIOETIKANING SHAKLLANISHI VA FALSAFIY ASOSLARI	94-97
<i>Mamatqulov Rashid Pazilbekovich</i> JAMIYAT YUKSALISHIDA IJTIMOY NAZORATNING ROLI.....	98-102
<i>Shadimetov Mahmudjon Negmatjanovich</i> RUHIY KAMOLOT TUSHUNCHASINING FALSAFIY MAZMUNI VA TARIXIY ILDIZLARI .	103-108
<i>Ochilov Jamshid Abdurashidovich</i> KOSMOGEN, TEXNOGEN, ANTROPOGEN SIVILIZATSIYALAR MOHIYATINING ONTOLOGIK TALQINI	109-117
<i>Beshimov Xamidjon Sayidovich</i> KASABA UYUSHMALARI TIZIMIDA INSON QADRINI YUKSALTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	118-126
<i>Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna</i> ABU RAYHON BERUNIY ASARLARIDA FANLARNING INSON HAYOTIDAGI O'RNI MASALALARI	127-130
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Axmedov Oybek Saporbayevich</i> INGLIZ TILIDAGI SOLIQ-BOJXONA TERMINOLOGIK BIRLIKLARINI O'ZBEK TILIGA TARJIMA QILISHNING STILISTIK MUAMMOLARI.....	131-139
<i>Babadjanova Nazokat</i> OGAHIYNING SO'Z VA NUTQ MASALALARIGA OID QARASHLARINING MA'RIFIY MANBALARI	140-148
<i>Xo'jamqulov Anvar Jozilovich, Tog'ayeva Shoxnoza Elmurod qizi</i> ADABIYOTIDA "ABSURD" TUSHUNCHASI	149-153
<i>Abdullayeva Rahima Raimqul qizi</i> MEDIA YORDAMIDA IMIDJNING SHAKLLANISHI VA IJTIMOY FIKR	154-161
<i>Fozilov Arabjon Nozimjon o'g'li</i> CHET TILLARINI O'RGANISHDA SO'Z YODLASHNING AHAMIYATI	162-165
<i>Sarvinov Abdiraxmonova Davron qizi, Eshtuhtarova Bibigul Bektoshevna</i> THE SIGNIFICANCE OF STUDYING GENDER REPRESENTATION IN IDIOMS AND PHRASEOLOGICAL UNITS.....	166-171
<i>Raxmonova Dildora Mirzakarimovna</i> TAVALLO IJODIDA POETIK OBRAZ YANGILANISHINING IJTIMOY-TARIXIY VA ADABIY- ESTETIK OMILLARI.....	172-185
<i>Кодирова Зарина Баходировна</i> ХУДОЖЕСТВЕННОЕ СВОЕОБРАЗИЕ ДЕТСКОЙ ПРОЗЫ ДЭВИДА УОЛЛЬЯМСА: «DEMON DENTIST», «THE FING», «GANGSTA GRANNY».....	186-191
<i>Ismatilloev Jobir</i> "FIRDAVS UL-IQBOL"DAGI QASIDALARDA HUKMDORLAR MADHI	192-197
<i>Bozorova Nasiba</i> O'LMAS UMARBEOVNING "YOZ YOMG'IRI" QISSASIDA JINOYATNI O'RGANISHDA RETROSPEKSIYA USULI	198-203

<i>Ганиева Зухра Муратбаевна</i> ВЕРБАЛИЗАЦИЯ КОНЦЕПТА «СМЕРТЬ» В РУССКОМ ЯЗЫКЕ: КОГНИТИВНО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ	204-212
--	---------

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich, Ro'ziboyev Asilbek</i> SUN'IY INTELLEKT QARORLARIDA ADOLATSIZLIK MUAMMOSI VA UNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	213-218
<i>Bazarova Dildora Baxodirovna</i> ODIL SUDLOVNI TA'MINLASHDA "RAQAMLI SUD"	219-226
<i>Бабаев Джасхонгир Исмаилбекович</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ДОГОВОРА ПИТЬЕВОГО ВОДОСНАБЖЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПУТИ МОДЕРНИЗАЦИИ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА	227-229
<i>Азходжаева Роза Алтыновна</i> РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ СИСТЕМЫ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ.....	230-235
<i>Абдужампоров Шахбоз Музаффар ўғли</i> ЭЛЕКТРОННЫЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВА В ДЕЛАХ О КИБЕРПРЕСТУПЛЕНИЯХ: ПРОБЛЕМЫ СБОРА, ФИКСАЦИИ И ПРАВОВОЙ ОЦЕНКИ	236-246
<i>Alijanov Ilhomjon Erkinjon o'g'li</i> PROKURATURA ORGANLARIGA QABUL QILISHDA NOMZODLARGA QO'YILGAN TALABLAR, XIZMATGA QABUL QILISH VA YOSH MUTAXASSISLAR BILAN ISHLASHGA DOIR FAOLIYATNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	247-253
<i>Sarsenbaeva Aynura Tenelbay qizi, Tanirbergenov Sultanbek Bazarbaevich</i> FUQAROLARNING KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ VA ERKINLIKLARIGA QARSHI JINOYATLAR HUQUQIY MOHIYATI.....	254-258
<i>Qudratillayev Jaxongir Zokirjon o'g'li</i> INTERNETDAN FOYDALANISH HUQUQINING TARKIBIY QISMI	259-265
<i>Usmonaliyev Muslimbek Qurvonaliyevich</i> SPORTCHILARNI VAQTINCHALIK IJARAGA Olish SHARTNOMASINING SPORT HUQUQIDAGI O'RNI	266-272
<i>Mamadaliyev Boburjon Bahodirjon o'g'li</i> MAHALLIY BUDJETNI TARTIBGA SOLISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI IJRO ORGANLARINING VAZIFALARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	273-278
<i>Umarova Xolisxon Nomoz qizi</i> KORPORATSIYA DIREKTORLARINING FUNKSIONAL VAZIFALARINI AMALGA OSHIRISH BILAN BOG'LIQ JAVOBGARLIGI CHEGARASI	279-286
<i>Yaqubova Guli Qosimboy qizi</i> VOYAGA YETMAGANLAR BILAN BOG'LIQ ISHLARNI FUQAROLIK SUDLARIDA KO'RISHDA PROKURORNING ISHTIROKI TUSHUNCHASI VA UNING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	287-294
<i>Ibrohimov Azimjon</i> XO'JALIK JAMIYATLARI BOSHQARUV ORGANLARI TIZIMIDA IJRO ORGANI: ROSSIYA FEDERATSIYASI MISOLIDA	295-301

<i>Choriyeva Xupshidabonu Xuppam qizi</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "VASIYLIK VA HOMIYLIK TO'G'RISIDA"GI QONUNINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI.....	302-310
<i>Saidazimov Yusuf Sodiq o'g'li</i> MA'MURIY AKT. MA'MURIY AKTNING MAZMUN-MOHİYATI. GERMANIYA TAJRIBASI.....	311-316
<i>Tursunov Ilxomjon Salimovich</i> MUQADDAM SUDLANGAN SHAXSLAR TOMONIDAN SODIR ETILISHI MUMKIN BULGAN JINOIY HARAKATLARNI OLDINI OLISH VA MAXSUS PROFILAKTIKANI TAKOMILLASHTIRISH	317-321
<i>Xojanazarov Otabek Saydazimovich</i> OZODLIK DAN MAHRUM QILISH BILAN BOG'LIQ BO'LMAGAN JAZOLAR IJROSI USTIDAN PROKUROR NAZORATI: MILLIY VA XALQARO TAJRIBA.....	322-329
<i>Raxmedov Xurshid Ashrapxodjayevich</i> JINOYAT ISHINI QO'ZG'ATISH INSTITUTINING HUQUQIY TABIATI VA PROTSESSUAL AHAMIYATI	330-339
<i>Mansurova Xulkar Nabiyevna</i> FUQAROLIK PROTSESSINING TEZKORLIGINI TA'MINLASHDA SIRTDAN HAL QILUV QARORI CHIQRISHNING AHAMIYATI	340-349
<i>Begimova Nasiba Xudayberdievna</i> FARZANDLIKKA OLISH INSTITUTINING TADRIJIY RIVOJLANISHI	350-358
<i>Yo'ldoshbekov Anvar</i> NAQDSIZ HISOB-KITOB LAR VA RAQAMLI NAZORAT TIZIMLARINING HUQUQIY AHAMIYATI	359-367
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna</i> EVRISTIK TA'LIM NAZARIYASIDA TA'LIM OLUVCHINING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI	368-372
<i>Shukurov Mirjalol Norpulatovich</i> YAKKAKURASHCHILARNI TEXNIK USULLARIGA O'RGATISHDA KLAS TER USLUBIDAN FOYDALAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH	373-377
<i>Tilyabayev Kamil Zaitjonovich</i> O'ZBEK TILINING O'RGANILISHI VA DEKOLONIZATSIYASIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR: (DE)KOLONIAL HIS-TUYG'ULAR, MILLAT VA O'Z-O'ZINI ANGLASH	378-383
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li</i> SHARQ MUTAFAKKIRLARNING FALSAFIY QARASHLARI ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA VALEOLOGIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM PEDAGOGIK OMILI SIFATIDA.....	384-388
<i>Xo'jamqulov Rasulbek Qurbon o'g'li</i> KOMPYUTER GRAFIKASI TEXNOLOGIYALARINI LOYIHA ASOSIDA O'QITISHGA INTEGRATSIYALASHNING PEDAGOGIK SAMARADORLIGI	389-393
<i>Badalov Ulug'bek Xikmatovich</i> GEOGRAFIYA FANI DARSLARIDA ONLAYN GIS TIZIMLARIDAN FOYDALANISH.....	394-398

<i>Anvarjonova Nodirakhon Nasimbek qizi</i> IS EXPLICIT GRAMMAR INSTRUCTION STILL PEDAGOGICALLY JUSTIFIED? A CRITICAL RECONSIDERATION OF ITS ROLE IN CONTEMPORARY ENGLISH LANGUAGE EDUCATION.....	399-406
<i>Imomov Fozil Shakarbek o'g'li</i> TEMPERAMENT NAZARIYASI VA INDIVIDUAL PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR ASOSIDA GRAFIK FAOLIYATNI TASHKIL ETISH: PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA VA SAN'AT TERAPIYASI KONTEKSTIDA.....	407-412
<i>Курбанбаев Джавод Аминбаевич</i> КОГНИТИВНЫЕ И ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЕ ОСНОВЫ ЛЕКСИЧЕСКИХ ГЛОССАРИЕВ В ЯЗЫКОВОМ ОБРАЗОВАНИИ	413-417
<i>Eshnazarova Farida Jo'raqulovna</i> JAMOADA LIDERLIK VA UNING SIFATLARI (SPORT JAMOALARI MISOLIDA).....	418-421
<i>Yuldasheva Muhayyo Alimbaevna</i> AVTOMOBILLARDA TASHISH VA HARAKAT XAVFSIZLIGINI TASHKIL ETISH FANINI O'QITISHDA ZAMONAVIY TA'LIM VOSITALARINING O'RNI.....	422-429
<i>Umarov Komil, Sobirov Orif, Sultanov Rustam, Egamberdiyev Abdullo</i> YUQORI MALAKALI GANDBOLCHILAR MASHG'ULOTLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	430-435
<i>Doniyorova Gulnoza Anvar qizi, Kurbanova Gulnoz Negmatovna</i> INTERAKTIV VOSITALAR VA AXBOROT RESURSLARIDAN FOYDALANISH ORQALI KASBIY KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI.....	436-441
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> PEDAGOGIK TA'LIM KLASTERI YO'NALISHIDA TARIX O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH SAMARADORLIGI.....	442-447
<i>Pulatova Muxabbat Egamberdiyevna, Qalandarova Sevinch Aqiljon qizi</i> BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING KOMMUNIKATIV SALOHIYATINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH	448-453

Received: 15 January 2026
Accepted: 2 February 2026
Published: 14 February 2026

Article / Original Paper

ORGANIZATION OF THE FIRST MUSEUM IN BUKHARA

Sitorabonu Bobojonova,

1st year master's student of Asian International University

Abstract. This article covers the history of the establishment of the first museum in Bukhara, the socio-political and cultural factors that led to its creation. The processes of collecting and preserving historical monuments, archaeological finds and cultural heritage samples through the activities of the first museum are analyzed. The role of the museum in the cultural life of Bukhara, its importance in the formation and development of the field of museology are also shown. The article focuses on the issues of preserving the national cultural heritage and presenting it to the general public based on the history of the first museum activities.

Keywords: Museum, BUKHSR, Bukhkomstaris, Sredazkomstaris, BUKHSR, local history. exposition, cultural heritage, museology, historical monuments, cultural institutions.

BUXORODA DASTLABKI MUZEYNING TASHKIL TOPISHI

Sitorabonu Bobojonova

Osiyo Xalkaro universiteti 1-kurs magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Buxoro shahrida dastlabki muzeyning tashkil topishi tarixi, uning vujudga kelishiga olib kelgan ijtimoiy-siyosiy va madaniy omillar yoritilgan. Ilk muzey faoliyati orqali tarixiy yodgorliklar, arxeologik topilmalar va madaniy meros namunalarini jamlash hamda saqlash jarayonlari tahlil qilingan. Shuningdek, muzeyning Buxoroning madaniy hayotida tutgan o'rni, muzeysunoslik sohasining shakllanishi va rivojlanishidagi ahamiyati ko'rsatib berilgan. Maqolada ilk muzey faoliyati tarixi asosida milliy madaniy merosni asrash va uni keng jamoatchilikka yetkazish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: Muzaxona, BXSR, Buxkomstaris, Sredazkomstaris, BXSR, o'lkashunoslik. ekspozitsiya, madaniy meros, muzeysunoslik, tarixiy yodgorliklar, madaniy muassasalar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V6I2Y2026N05>

Kirish. Buxoro azaldan Markaziy Osiyoning yirik madaniy, ilmiy va ma'naviy markazlaridan biri sifatida tanilgan. Bu hududda asrlar davomida shakllangan moddiy va nomoddiy madaniy meros xalqning tarixiy xotirasi, dunyoqarashi va ma'naviy qadriyatlarini aks ettirib kelgan. XX asr boshlarida Buxoroda ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayotda yuz bergan o'zgarishlar natijasida tarixiy yodgorliklar, qo'lyozmalar, arxeologik topilmalarni saqlash va namoyish etishga ehtiyoj kuchaydi. Ana shu ehtiyoj zahirida Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topishi masalasi kun tartibiga chiqdi. Mazkur maqolada Buxoroda ilk muzeyning vujudga kelishi, uning tashkil etilish shart-sharoitlari va madaniy hayotda tutgan o'rni yoritiladi.

Bugungi kunda tarixiy-madaniy merosni asrash va uni kelajak avlodga yetkazish masalasi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topish tarixini o'rganish alohida dolzarb ahamiyat kasb etadi. Chunki muzeylar xalqning tarixiy xotirasini saqlovchi, ilmiy-tadqiqot ishlarini

rivojlantiruvchi hamda yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalovchi muhim madaniy muassasadir. Ilk muzey faoliyatini tahlil qilish orqali Buxoroda muzeyshunoslikning shakllanish bosqichlari, madaniy siyosatning yo'nalishlari va tarixiy merosga bo'lgan munosabatni chuqurroq anglash mumkin. Bu esa zamonaviy muzey faoliyatini takomillashtirishda ham nazariy-amaliy ahamiyatga ega.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Buxoroda daslabki muzey masalasini N.Yo'ldoshev[1], R.Almeyer[2], Sh.Hayitov[3], A.Boltayev[4], O'.Ravshanov[5], Sh.Jo'rayev[6] va boshqalar olimlar ilmiy tadqiq etishgan. Manbalar va arxiv hujjatlariga asoslanib ayrim tadqiqotchilar muzey dastlab Ko'kaldosh madrasasida ochilgan desa, boshqalar Labi hovuz atrofidagi binoda, Rus-Xitoy banki binosi (hozirgi San'at muzeyi)da joylashganini ta'kidlashadi. Sitorai Mohi Xossa saroyida ham muzey faoliyati boshlaganligini K.Raxmonov va boshqa tadqiqotchilar tomonidan ilgari surilgan.

Natija va muhokama. Bir guruh mahalliy ziyolilar Abdurauf Fitrat, Muhammad Siddiq (Hashmat), Sayyid Muhammad Nosiriddinto'ra, Sharifjon Maxdum (Sadr Ziyoy), Mirzo Salimbek kabilar "Tarixi anjuman" jamiyatini tuzish orqali qizil armiya hujumidan talofot ko'rgan binolar, yolg'orliklarni o'rganish va saqlab qolish borasidagi ishlarni boshlab yuborgandilar. "Tarixi anjuman" jamiyatining qisqa muddat (1920-1924 yy) faoliyati samarasi sifatida Buxoro tarixiga oid, uning topografiyasi, arxitektura, moddiy va ma'naviy yodgorliklarini tadqiq etish yo'lga qo'yilib, Buxoroda o'lkashunoslik sohasiga tamal toshi qo'yilgan.

1920-yil 17-sentyabrda Buxoro Nozirlar Sho'rosining buyrug'iga asosan o'lka madaniyatiga oid osori-atika va san'at asarlarini to'plash maqsadida maorif nozirligi qoshida "Tarixiy osori-atika sho'basi" tashkil qilinadi.

Buxoroda muzeyni tashkil qilish borasida "O'rta Osiyo qadimiy yodgorliklar, san'at va tabiatni qo'riqlash komiteti" Turkomstaris oldiga 1922-yil 16-fevralda Eski Buxoroda muzey tashkil etish va uning zoologiya, biologiya, minerologiya, etnografiya, arxeologiya, musulmon paleografiyasi, numizmatika va sanoat bo'limlaridan iborat bo'lishi bilan bog'liq vazifani topshirgan[7].

"Tarixiy osori-atika sho'basi" tashkilotining samarali faoliyati va yuqoridagi omillar sabab, keyinchalik ilk muzey professor Muso Saidjonov tomonidan 1922-yil 8-noyabrda Ko'kaldosh madrasasidagi hujrada takshil etilgan **(1-rasm)**. Muzeyning tashkil etilishida Fayzulla Xo'jayev, Abdurauf Fitrat, Muso Saidjonov, Qori Yo'ldosh Po'latovlarning xizmati juda kattap[8]. Dastlab muzey arxeologiya, zoologiya va etnografiya kabi uchta bo'limda o'z faoliyatini boshlagan[9]. Muzeyning beshta xonadan iborat[10] dastlabki ekspozitsiyasida jami 168 ta, keyinchalik 300 ta ashyolar namoyishgan qo'yilgan bo'lib, 6 ming tomoshabin tashrif buyurgan. Buxoroda birinchi muzeyning ochilish marosimi tafsilotlariga bag'ishlangan maqola Buxoro axbori gazetasining 1922-yilgi sonida e'lon qilingan**(2-rasm)**. 8-noyabr chahorshanba kun muzaxona binosi tashqaridan ham ichkaridan ziynatlanub eski osorlar har qaysi o'ziga loyiq joyiga qo'yilg'on edi. Muzaxonaning ochilish marosimiga davat etilgan mehmonlar soat 12 da kela boshladilar, katta zalning ichida mehmonlar uchun dasturxon hozirlangan. Bir tarafda orkestr muzika cholib turmoqda edi. Buyuk mehmonlar ichida nozirlar sho'rosining raisi Ota Xo'ja, hukumat a'zolari, Rossiya vakili Funshteyn ham yo'ldoshlari bilan bor edilar[11].

Hukumat Maftishligi (nazorat organi-taftishligi) turg'on katta bino uchinchi quriltoydan so'ngra bo'shalib qolg'ach maorif nazorati ushbuni loyiq topib, muzaxona qilishga qaror bergan

edi. Maorif qo'lidagi eski osorlarni shu yerga ko'chirilib tamom bo'lg'ochdan rasmi muzaxona ochildi.

1-rasm. Ko'kaldosh
madradasidagi
Buxorodagi birinchi
muzey

Buxoro muzeyi ochilish marosimida muallimlardan biri Nazir Afandi so'z olib, muzeyga "Qori Yo'ldosh muzaxonasi" deb nom berishni taklif qilgan. Muzeyning direktori etib Aminjon Po'latov tayinlangan. Mehmonlar jam bo'lg'ondan so'ngra maorif noziri movini o'rtoq Mazhar (Muzhar) Maxdum muzaxonaning rasmi ochilg'onligini e'lon etib, ushbu mazmunda bir nutq so'zladilar:

"O'rtoqlar! Maorif noziri tomonidan tashkil etilgan ushbu muzaxonaning rasmi ochilg'onligini e'lon etaman. Maorif nazorati ko'b ijthod va g'ayrat bilan ushbu muzaxonani tashkil etib bu kun ochilg'onligini e'lon etadi. Muzaxona bir tarixdir. Bir millatning, bir mamlakatning o'tkandagi ahvolini, madaniyatda tutqon mavqeini ko'rgazur. Muzaxona bir dars(dan) iboratdir. Bir millatning avlodi shuni tomosha qilib, bobolarining ahvolidan dars uqur. Bir mamlakatning tarixini bilmak uchun muzaxonadan ortiq bir tarix kitobi bo'lmas".

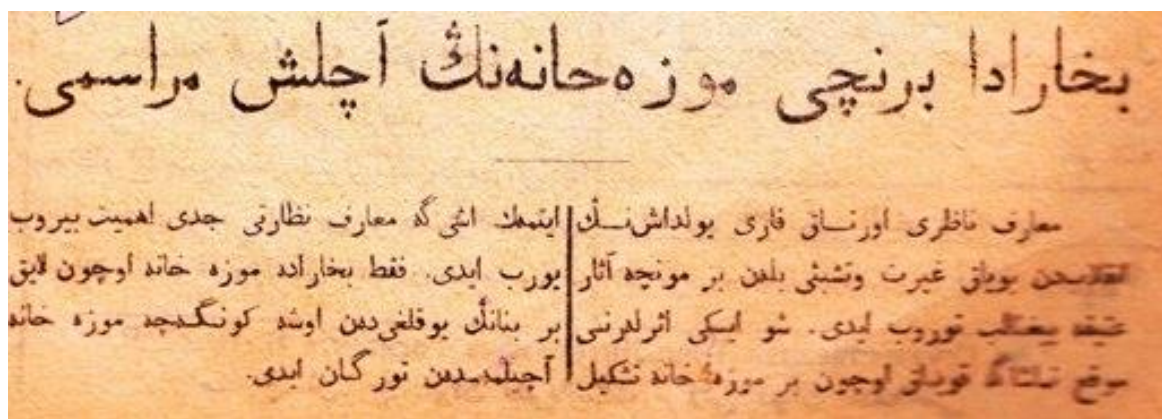
So'z navbati Ota Xo'jaga kelgach ushbu so'zlarni so'zladi:

"Buxoroda bir muzaxona ochilishini ko'rmak eng eski, eng buyuk tilaklarimizning biridir. Shu tilagimizning vujudga chiqishini birodarimiz Qori Yo'ldoshdan kutib yurgan edik. Bu kun shu muqaddas tilagimizning vujudga chiqishini ko'rub juda xursand bo'ldiq".

Navbat sirasi bilan Rossiya vakili Fonshtiyn, markaziy firqa vakili Soqoluf (Sokolov) ham tabrik nutqi so'zladilar. So'z orasida Rossiya vakili e'lon etdiki, butun Rossiya markaz ijroiya qo'mitasining qarori bo'yincha Buxorodagi Rossiya kunsilxonasidagi buyuk qiroatxona Fayzulla Xo'ja nomiga ochilg'usi dorolfununga habar (xadya) qiling'usidir.

Eng so'ngg'i so'z maorif noziri o'rtoq Qori Yo'ldoshqa berildi. O'rtoq Qori Yo'ldosh yolqinlik bir nutq so'zlab, ilm va maorifning ahamiyatini, ilm o'rinlari bilan bir xalqning daraja saviyasi ulchanganligini, amir hukumati zamonida mundak ilm o'rinlari harom sanolg'onligi, bu muzaxona uktabr inqilobi birgasida ochilg'onligini g'oyat ta'sirli bir tarzda so'zlagandan so'ngra dedikim:

- biz bu yulda g'oyat oz ishlab, kichik bir narsa maydonga chiqora bildik. Ishonamankim, bizdan so'nragilar muni takmil etarlar.

2-rasm. Buxoroda birinchi muzaxonaning ochilish marosimi
Buxoro axbori. 1922-yil. 112 son. 23-noyabr. Panjshanba. 1 sahifa

Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topishi shaharning madaniy hayotida muhim bosqich bo'ldi. U tarixiy yodgorliklar va nodir ashyolarni saqlash, ilmiy o'rganish va jamoatchilikka taqdim etishda muhim vazifani bajardi. Ilk muzey faoliyati orqali Buxoroning boy tarixi va madaniy merosini tizimli ravishda jamlash va muhofaza qilishga zamin yaratildi. Mazkur jarayon keyinchalik muzeylar tarmog'ining rivojlanishiga, muzeyshunoslik an'analarining shakllanishiga xizmat qildi. Demak, Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topishi nafaqat o'sha davr madaniy hayoti, balki bugungi muzey ishlari uchun ham muhim tarixiy tajriba hisoblanadi.

BXSrning dastlabki davrlaridan boshlab Buxoroda muzey ishini rivojlantirishga aloxida e'tibor karatildi. Buxoro o'lkashunoslik muzeyi uchun 1922-1924-yillardagi faoliyat ilk bosqich bo'lib, bu davrda Buxoroda ijtimoiy madaniyatni ko'rsatuvchi muzey instituti vujudga keldi.

"Sredazkomstaris" barcha komstarislarga kuyidagi topshiriq bilan murojaat qiladi:

- viloyatlarda "O'zbekshunoslik" (o'lkashunoslik) ishlarini etnografiya, antropologiya va atamashunoslik soxalari bilan birgalikda olib borish va bu sohani aynan uchta viloyatda, ya'ni Xorazm, Buxoro, Farg'onada jonlantirish;

- etnografiya sohasiga alohida e'tibor qaratish va muzeyning etnografiya bo'limi uchun qimmatbaho va nodir ashyolarni yig'ish. Ularning yo'qolib ketish xavfini oldini olish;

- muzeylarda antropologiya xonalari tashkil etish va ularning doimiy faoliyat olib borishi uchun sharoit yaratish;

- atamashunoslik sohasini rivojlantirish, muzey eksponatlarini shu soha yordamida tilga kiritish, eksponatlar mahalliy tilda qanday nomlangan bo'lsa, ularni shu nomda yozish va ashyoning tarixini yozishda atamashunoslikdan foydalanish [12].

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, XX asrning birinchi choragida davlat tomonidan o'lka tarixi va muzey ishiga aloxida e'tibor karatilgan. Muzey ishida tarix, arxeologiya, atamashunoslik va etnografiyaga alohida e'tibor berilishi muzeylar faoliyatining rivojlanishiga olib keldi. Muzey fondi yangi eksponatlar bilan boyitildi. Eksponatlarni yig'ish, bir vaqtning o'zida tarixini yozish, kengroq va tematik (mavzuli) ekspozitsiyalar tashkil kilish, boshqa viloyatlardagi muzeylar bilan hamkorlik ishlarining yo'lga qo'yilishi, muzeyshunoslikda yangi bosqichni boshlab berdi.

Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topishi shaharning madaniy hayotida muhim bosqich bo'ldi. U tarixiy yodgorliklar va nodir ashyolarni saqlash, ilmiy o'rganish va

jamoatchilikka taqdim etishda muhim vazifani bajardi. Ilk muzey faoliyati orqali Buxoroning boy tarixi va madaniy merosini tizimli ravishda jamlash va muhofaza qilishga zamin yaratildi. Mazkur jarayon keyinchalik muzeylar tarmog'ining rivojlanishiga, muzeyshunoslik an'analarining shakllanishiga xizmat qildi. Demak, Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topishi nafaqat o'sha davr madaniy hayoti, balki bugungi muzey ishlari uchun ham muhim tarixiy tajriba hisoblanadi.

Buxoroda tashkil etilgan dastlabki muzey shaharning ilmiy va madaniy hayotida muhim o'rin tutdi. Muzey faoliyati orqali tarixiy manbalar tizimli ravishda jamlanib, ilmiy tadqiqotlar uchun asos yaratildi. Shuningdek, muzey ekspozitsiyalari orqali mahalliy aholi va mehmonlar Buxoroning ko'p asrlik tarixi bilan yaqindan tanishish imkoniyatiga ega bo'ldi. Ilk muzey tajribasi keyinchalik yangi muzey muassasalarining tashkil etilishi va muzeyshunoslik an'analarining shakllanishiga zamin yaratdi. Dastlabki muzey faoliyati orqali muzeyshunoslik sohasining poydevori qo'yildi va bu jarayon bugungi kunda ham o'z ahamiyatini yo'qotmagan. Shu bois, Buxoroda dastlabki muzeyning tashkil topish tarixini o'rganish milliy madaniy merosni asrash va rivojlantirish yo'lida muhim ilmiy ahamiyatga ega.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Йўлдошев Н. Бухоро музейи // Фан ва турмуш. 1959. № 12.
2. Альмеев Р. Бухара город-музей. – Ташкент: Фан, 1999. – С.17.
3. Ҳайитов Ш., Бадриддинов С., Рахмонов К. Бухоро Халқ Совет Республикаси: иқтисодиёт, ижтимоий сиёсат, маданий ҳаёт (1920-1924 йиллар). – Бухоро, 2005. – 153 б.
4. Болтаев А. Бухоро ўлкашунослик музейининг шаклланиши ва дастлабки фаолияти // ЎЗМУ хабарлари. – Тошкент. – 2017. № 1/5.
5. Болтаев А., Рамазонова Ф. Бухоро ўлкашунослик музейи 100 ёшда (тарих ва таҳлил) // Музейшунослик XXI асрда: тадқиқотлар, анъаналар ва инновациялар. Халқаро имлий-амалий анжуман материаллари тўплами. 2-китоб. – Тошкент, 2022. – Б.208.
6. Болтаев Б. Фрагменты из истории Бухарского музея-заповедника // Қазақстан және Түркі әлемі: қоғамдық ғылымдар саласындағы өзекті мәселелер. Халықаралық онлайн симпозиум материалдары. 24 сәуір 2021 жыл. – Нұр-Сұлтан, 2021. – С.124-129.
7. Равшанов Ў. Бухорода биринчи музахонанинг очилиш маросими // BukharaMuseum расмий канали. 2020 йил 4 ноябр (мурожаат этилган сана 11.01.2026)
8. Бобожонов Ш., Равшанов Ў. Кўҳна кентнинг мозий кўзгуси // Бухоронома. 2021 йил 22 май.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 2 (6) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).